

Няколко неща, които се налага да бъдат казани предварително

Уважаеми господин редактор,

Тази книга се писа през осемдесетте години на вече отдавна отминалия двайсети век. В *различни* години. А се появяваше в *още по-различни*.

Първо беше „Перпетуум мобиле“, според мен роман, обаче обявен като повест-хроника (защото по онова време да си млад, а да *пишеш роман* се смяташе за голямо нахалство; за романа се искаше голям житейски опит, членство в писателския съюз и още някои задължителни неща). Редактирана от Добромир Тонев, тази повест-хроника видя бял свят в покойното днес, но страхотно тогава пловдивско издателство „Христо Г. Данов“. Още не знаех, че това ще е първото заглавие от една трилогия, но във всеки случай още там се беше появило мотото, което гласеше „Защото времето лети. И страхотно завива в нощта!“ . Напомнете ми някой ден да ви разправам от кого бях чул това и каква история беше свързана с него.

А, да – и имаше прекрасна корица, направена от Вихра Григорова. Много се фуках с тази корица.

Това се случи през 1984 година. Бях на 34.

После, през 1987, в най-тежкарското тогавашно издателство „Български писател“ излезе „Сбъркана хроника“,

а тази „Сбъркана хроника“ се оказа трета във все още ненатъкмената трилогия. Редактор ѝ беше Христиана Василева – най-истинската аристократка, която съм имал честта да познавам в тоя объркан живот. Светла ѝ памет!

И накрая дойде „Кукувичка прежда“, която хем беше втора в тази омотана работа, хем – с леката ръка на Тодор Чонов – се превърна в заглавие на всичко това, издадено накуп.

Това се случи през 1990 година и веднага почнаха приключенията. Не ми се иска да си ги припомням, тъй че няма да си ги припомня. Всъщност премеждия имаше около всяка от книгите – някои бяха забавни, но други – не толкова, та наистина не ща да ги помня.

Макар че май мога да разкажа едно такова премеждие, защото е доста смешно (според мен).

Значи, „Перпетуум мобиле“ се печаташе в голямата ямболска печатница „Георги Димитров“. От „Христо Г. Данов“ често даваха книгите си тук. За мен беше удоволствие да гледам как се набират моите думи на монотипа, как се вадят шпалтите за коректурите, а дори сам се бях заврял в цеха за ръчен набор да редя в кòмпаса ония шантави имитации на вестникарски афиши, дето ще ги видите тук сканирани – такива, каквито ги бях набирал аз. Както и да е...

Хубаво, но по едно време в Ямбол се понесе идиотският слух, че книгата е забранена. Спряна е и няма да бъде отпечатана! Пишело за анархисти, това-онова, та я забранили и толкоз... От печатницата директно отивала за претопяване. Нямахме такова нещо, дори знаех кой точно е пушнал слуха, и си свирках, защото книгата си се печаташе в срок, но се случи друго. В един хубав пролетен ден отидох в печатницата и видях как моите приятели печатарри изнасят през строго охранявания портал пакети с вече напълно готовата книга. Това беше жестоко забранено, но

те го правеха, хем посред бял ден. Печатарите по принцип са опасни хора, адски независими.

Попитах ги, разбира се, какво правят и защо изнасят тия пакети.

А те ми отговориха угрижено, *че книгата е забранена, ще отиде направо за претопяване, така че те измъквали бройки, които да подаряват на приятели!...*

„Перпетуум мобиле“ си излезе от печат точно когато беше планирано, на 20 март 1984 година. Пише си го в издателското каре – тогава тия неща обезателно фигурираха там, кога е дадена за печат книгата, кога е излязла от печат и дори, представете си, го имаше и тиража.

Но мен ме подмина шансът да бъда автор на забранена книга и може би дори да стана дисидент.

Нейсе. В някой друг живот, може би, знам ли...

Но през 1983 година бях автор на цели две книги и една трета, още летях на крилете на свободен провинциалист, Георги Шейтанов беше загадка, а Добромир Тонев ми пишеше на бланка на издателството най-смешните писма, които, предполагам, някой някога е получавал. (За клел съм се да не ги показвам на никого, че да не разваля магията им.)

Когато през 1990 година трите заглавия бяха събрани под една корица (измайсторена пак от Вихра Григорова), все още никъде не се казваше, че това е трилогия. Просто нямаше подзаглавие. Чак след това се появи пояснителното „Три книги“, а когато още по-късно кураторите Нели и Фреди Еверт решиха, че е здравословно „Кукувичка прежда“ да бъде включена в поредицата „Балкани“ на берлинските издателства „Dittrich Verlag“ и „CULTURCON medien“, великолепният преводач Андреас Третнер направо написа, че това е *роман в три книги*.

Е, добре. През осемдесетте години на проклетия двайсети век Бог още не ни беше дарил с интернет. За сметка

на това земната власт се беше потрудила да направи недостъпни архивите и библиотеките, така че с най-голямо удоволствие прехвърчах през годините, за които се разказваше в тия три книги. Много неща не знаех, а и откъде можех да ги знам? Дето се вика – разполагах само с наивничката си интуиция и с няколкото все пак лесни за намиране посивели вестници от двайсетте години. А тия вестници бяха пълни с думи и думички, които нищо не ми говореха. Кой да ти каже тогава *какво*, по дяволите, означава например „*синдик*“? Нямах представа какво е „синдик“, но ми се стори, че означава нещо важно, тъй че храбро я употребих...

Интуиция или не, това не знам, но вижте какво се случи... През две хиляди и четиринайсега година „Жанет 45“ пусна от печат книгата ми „Една и съща нощ“. Две хиляди и четиринайсега година ще рече – трийсет години след хиляда деветстотин осемдесет и четвърта. А в издадената тогава – през хиляда деветстотин осемдесет и четвърта – от „Христо Г. Данов“ повест-хроника „Перпетуум мобиле“ напомням, че мотото гласеше: „Защото времето лети. И страхотно завива *в нощта*“.

И какво излезе?

Излезе, че трийсет години по-късно, почти колкото половин живот, времето беше летяло и беше завило страхотно в нощта! Моят личен и опитомен уроборос беше захапал опашката си. И тук думи като „синдик“ нямаха никакво значение.

Ето затова си помислих, че сега, когато закръглям седемдесетте, мога да си подаря една носталгия за времето на „Кукувича прежда“. Вярно, че си позволих да пипна тук и там из текста – но не и в *смисъла*! Просто думи или фрази, някои наперени глупости на нахалната младост, тарикатски украшения в стил „вижте ме какво мога“, неправдоподобно дълги и неспасяемо оплетени изречения, дето

като си ги чета сега и докато им стигна до края, ми иде да стана и да направя кратка гимнастика. Въобще някакво разточително многословие. Да не споменавам за странните повторения, за които изобщо не си спомням за какво са ми били и какво съм искал да докажа с тях. Да не споменавам и за онова псевдоархаизиране, което сега определено стои по-скоро смехотворно, отколкото цветно.

Има и прелестен разнобой между книгите, но поне не съм възкресил някой убит в по-предната книга. Или се надявам да не съм го направил, защото и това не е много сигурно.

Е, разбира се, имаше и някои тежки исторически неточности, анахронизми да кажем, а и откровени грешки. Най-спокойно съм оставял през двайсет и трета да съществуват едновременно *тричленките* и *общинските съвети*, а то просто не е възможно. Утешава ме само това, че сега ми беше забавно и приятно да ги оправям тези неща – така или иначе това бяха единствените грешки на младостта, които са поправими.

Въобще имах усещането, че аз, седемдесетгодишният, редактирам себе си – трийсет-и-кусур годишния. Или обратно: трийсетгодишният реставрира нещо в седемдесетгодишния, знае ли човек? Доста шизофренично, но то и бездруго отдавна съм забелязал, че самото занимаване с това, дето му викаме писане, си е шизофрения (е, в лека и общо взето безопасна форма според мен).

И още трябва да си призная, че през този равен на половин живот промеждутък между осемдесет и четвърта и две и деветнайсета в текста се настаниха и доста думи *taboo*. В онова време те не само че бяха *taboo*, ами чисто и просто въобще не съществуваха в литературната природа. А аз винаги съм си мислел, че без тях не може, и много се ядосвах, че нямам право да ги напиша. Няма как един човек, на когото му е дошло до гуша и е напсувал някого,

да говори като професор от Сорбоната. Тъй че *там* тези думи ги нямаше, но *тук* вече ги има. Само се надявам, че са на мястото си.

Предупреждавам, че сегиз-тогиз ще се обаждам в бележки под линия (приятелски жест към онези, които като мен не са внимавали в часовете по история), за да обяснявам какво е искал да каже авторът – или поне каквото съм разбрал от безподобните му тиради.

Ами това е. Както се казва: каквото можахме – направихме! Приемете цялото това приключение като трето, в някакъв смисъл допълнено и едновременно с това на мекта хладнокръвно съкратено издание на някогашната трилогия „Кукувича прежда“.

Искрено твоят историк наивист
Карастоянов
2019

ПП: А, да! Историческият наивизъм си е цяла наука. Основава се на нахалния въпрос: „Ама наистина ли е било точно така, както ни учат дебелите книги?“.

Хайде, ще се видим на изхода!